

BÖLÜM 1

KRİPTO PARA ALIRKEN DİKKAT EDİLEN KRİTERLERİN ÖNEM DERECELERİNİN ANALİTİK HİYERARŞİ PROSESİ İLE TESPİTİ

Alper AYTEKİN¹
Aleyna KOCAOĞLU²

GİRİŞ

Kasım 2008’de Satoshi Nakamoto tarafından Bitcoin fikri ortaya çıkmış ve Ocak 2009’da ilk açık kaynak kodlu Bitcoin yayınlanıp üretilmeye başlanmıştır (Kesebir ve Günceler, 2019). O zamandan beri Bitcoin’e alternatif olarak birçok farklı kripto para birimi ortaya çıkmıştır. Bu farklı kripto para birimlerine genel olarak altcoin (alternatif coin) denilmektedir (Akçalı ve Şişmanoğlu, 2019). Kripto para birimleri 2017-2018 yıllarında Bitcoin’in yükselişiyle beraber fark edilmiş olup hem ödeme hem de yatırım aracı olarak birçok kişi tarafından kullanılmaya başlanmıştır. Kripto para piyasası Bitcoin’in çıkışı ile beraber genellikle internet kullanıcıları için bir ödeme aracı olarak kullanılmaktayken büyük şirketlerin de bu piyasaya katılması ile birlikte günümüzde değerine değer katmakta ve arkasındaki dağıtık yapısı sayesinde günümüz finansal düzenine karşı güçlü bir yükseliş göstermekte olup küçük ya da büyük tecrübeli ya da tecrübesiz her türlü yatırımcılar için güvenli bir liman konumundadır.

KRİPTO PARALAR

Bitcoin zaman içinde geliştirilen ve sayıları günümüzde 10.000’i aşan alternatif kripto para birimlerine temel oluşturmuştur. Bitcoin’le aynı mantık ile çalışan, Bitcoin benzeri ve farklı amaçlara sahip altcoinler ayrıca Bitcoin’le beraber ortaya çıkan bazı fikirlerin geliştirilmiş halleridirler (Akçalı ve Şişmanoğlu, 2019). Kripto para sisteminin temel sorunlarına çözüm üreten, yeni yaklaşım ve kullanım alanları sağlayan altcoinler hayatta kalmakta, diğerleri ise bir süre sonra yok olmakta veya kullanılmamaktadır (Yıldırım, 2019). Haziran 2021 itibariyle en yüksek piyasa değerine sahip olan 10 adet kripto para birimine ait bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

¹ Prof. Dr., Bartın Üniversitesi, aytekin@bartin.edu.tr

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Bartın Üniversitesi, Yönetim Bilişim Sistemleri, aleynakocaogluis@gmail.com

sıyla %6,4 ve %6,1 ile son iki kriteri oluşturması aslında kripto para piyasasında işlem hızı ve arka planda hedeflenen blockchain zincirinden ziyade piyasadaki güvenini ve değer artışının yatırımcılar tarafından daha çok ilgi çekici bulunduğunu göstermektedir.

Çalışmanın sonucunda ortaya çıkan en önemli sonuç, kripto para piyasasında yatırımcıların sürekli bir güvenli liman aradıklarını, yaptıkları yatırımların çok kısa sürede getiri elde etmek üzerine kurulu olduklarını göstermiştir.

KAYNAKLAR

- Akçalı, B. Y., Şişmanoğlu, E. (2019). Kripto Para Birimleri Arasındaki İlişkinin Toda-Yamamoto Nedensellik Testi ile Analizi. *Ekev Akademi Dergisi*, 23(78), 99-122.
- Almansour, B. Y. (2015). The Impact of Market Sentiment Index on Stock Returns: An Empirical Investigation on Kuala. *Journal of Arts, Science & Commerce*, VI(July), 1-28.
- Al-Mansour, B. Y. (2020). Cryptocurrency Market: Behavioral Finance Perspective. *Journal of Asian Finance, Economics and Business*, 7(12), 159-168. doi:10.13106/jafeb.2020.vol7.no12.159
- Alpago, H. (2018). Bitcoin'den Selfcoine Kripto Para. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 3(2), 411-428.
- Aytaç, S., Bayram, N. (2001). Üniversite Gençliğinin İş ve Eş Seçimindeki Etkin Kriterlerinin Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP) ile Analizi. *Öneri Dergisi*, 4(16), 89-100.
- Aytekin, A. (2017). Academic Staff Performance Evaluation by AHP (Analytic Hierarchy Process) and Software Package Program Preparation. *International Journal of Advanced Engineering and Management Research*, 2(4), 1127-1147.
- Aytekin, A. (2018). Using Hybrid Method in Selecting Timber Factory Location. *Drvna industrija*, 69(3), 273-281.
- Aytekin, A. (2019). Mobilya Endüstrisinde İhracat Performansının Belirleyicilerinin Analizleri: Bulanık AHP ve Karar Ağacı Modellemesi. *Doktora Tezi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı*, 188 s.
- Böyükaslan, A., Ecer, F. (2021). Determination of Drivers for Investing in Cryptocurrencies Through a Fuzzy Full Consistency Method-Bonferroni (FUCOM-F'B) Framework. *Technology in Society*, 67.
- CoinMarketCap (2021) "Top 10 Cryptocurrencies Sorted by Market Caps", Cryptocurrency Prices, Charts And Market Capitalizations, <https://coinmarketcap.com/> Last Received Date: 22.06.2021
- Çetinkaya, Ş. (2018). Kripto Paraların Gelişimi ve Para Piyasalarındaki Yerinin Swot Analizi ile İncelenmesi. *Uluslararası Ekonomi ve Siyaset Bilimleri Akademik Araştırmalar Dergisi*, 2(5), 11-21.
- Genç, U. C., Ayberkin, D., Karaman, E. & Özen, Ü. (2018, Ekim). Analitik Hiyerarşi Prosesi Kullanarak Kripto Para Seçimindeki Faktörlerin Belirlenmesi. 5. Uluslararası Yönetim Bilişim Sistemleri Konferansı, Ankara, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi.
- Gupta, S., Gupta, S., Mathew, M., & Sama, H. R. (2020, 11 3). Prioritizing Intentions Behind Investment in Cryptocurrency: a Fuzzy Analytical Framework. *Journal of Economic Studies*. doi:10.1108/JES-06-2020-0285
- Hamzaçebi, C., Pekkaya, M. (2011). Determining of Stock Investments with Grey Relational Analysis. *Expert Systems with Applications*, 38(8), 9186-9195.
- Kaplanhan, F. (2018, Şubat). Kripto Paranın Türk Mevzuatı Açısından Değerlendirilmesi "Bitcoin Örneği". *Vergi Sorunları Dergisi*, (353), 105-123.
- Katrançlı, A., Kundakçı, N. (2020, Aralık). Bulanık CODAS Yöntemi ile Kripto Para Yatırım Alternatiflerinin Değerlendirilmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(4), 958-973.

- Kesebir, M., Günceler, B. (2019, Ocak). Kripto Para Birimlerinin Parlak Geleceği. İğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (17), 601-621.
- Lobo, V. B., Ansari, N., Alengadan, B. B., Gharat, P., Jacob, E. & Mishra, P. (2016). Location Selection for a Company using Analytic Hierarchy Process. International Journal of Advanced Research in Computer and Communication Engineering, 5(10), 189-196.
- Ömürbek, N., Şimşek, A. (2014). Analitik Hiyerarşi Süreci ve Analitik Ağ Süreci Yöntemleri ile On-line Alışveriş Site Seçimi. Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, (22), 306-327.
- Pekkaya, M., Aktogan M. (2014). Dizüstü Bilgisayar Seçimi: DEA, TOPSIS ve VIKOR ile Karşılaştırmalı Bir Analiz. Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 10(1), 157-178.
- Pekkaya, M., Aslan, B. (2018). OSB Yer Seçiminde Dikkate Alınan Kriterler Arası Etkileşimin ve Kriter Önem Derecelerinin Belirlenmesi. International Journal of Economic and Administrative Studies, 18. EYİ Special Issue, 293-308.
- Pekkaya, M., Demir, F. E. (2016). Determining the Priorities of Criteria in Assessing the Bankruptcy Risk of the Banks via AHP. International Journal of Management Economics and Business, 3. ICAFR Special Issue, 40-45.
- Pekkaya, M., Başaran, S. (2011). Konaklama İşletmeleri Hizmet Kalitesi Boyutları Önem Derecelerinin AHP ile Belirlenmesi ve İşletmelerin Hizmet Kalitesine Göre TOPSIS ile Sıralanması. Mali Ufuklar, 5(15), 111-136.
- Pekkaya, M., Çolak, N. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Faktörlerin Önem Derecelerinin AHP ile Belirlenmesi. The Journal of Academic Social Science Studies, 6(2), 797-818.
- Pekkaya, M., İmamoğlu, Ö. P. (2017). Hastane Hizmet Kalitesinde Servqual Boyutlarının Önem Derecelerinin Belirlenmesi. Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, ICMEB17 Special Issue, 607-616.
- Pekkaya, M., Bucak, U. (2018). ÇKKV Yöntemleriyle Bölgesel Liman Kuruluş Yeri Seçimi: Batı Karadeniz'de Bir Uygulama. International Journal of Economic and Administrative Studies, 18. EYİ Special Issue, 253-268.
- Saaty, T. L. (1980). The Analytic Hierarchy Process, McGraw-Hill International Book Company, USA.
- Turgut, E. (2020, Temmuz). Kripto Para ve Şifreleme Teknolojisi: Ekonometrik Veri Analizi. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, Niğde.
- Yıldırım, M. (2019). Blok Zincir Teknolojisi, Kripto Paralar ve Ülkelerin Kripto Paralara Yaklaşımları. Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 10(20), 265-277.
- Yılmaz, N. K., Hazar, H. B. (2018). Determining The Factors Affecting Investors' Decision Making Process in Cryptocurrency Investments. PressAcademia Procedia, 8(1), 5-8. doi: 10.17261/Pressacademia.2018.970